02/12/2022

Σκέψεις για αναθεώρηση του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Κύπρου μετά την εκλογή του νέου Αρχιεπισκόπου

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Κύπρου

Στις 18 Δεκεμβρίου 2022 εκλέγεται ο νέος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου και αλλάζει σελίδα η Ορθόδοξη Εκκλησία της Μεγαλονήσου.

Στις Αρχιεπισκοπικές εκλογές δεν θα συμμετέχουν με απόφαση της πλειοψηφίας της **Ιεράς Συνόδου** όσοι είναι αλλοδαποί και ζουν στην Κύπρο, καθώς δεν θα γίνουν δεκτές αιτήσεις για εγγραφές στους καταλόγους, σε μία προσπάθεια να τηρηθούν τα χρονοδιαγράμματα.

Σύμφωνα με την τελευταία αναθεώρηση του **Καταστατικού Χάρτη** που έγινε το 2010 – μετά την εκλογή του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσοστόμου Β’ – έγιναν αλλαγές στον τρόπο συμμετοχής των λαϊκών στην ανάδειξη Επισκόπου. Ο λαός ψηφίζει όποιον κληρικό έχει τα κατάλληλα προσόντα και η Ιερά Σύνοδος επιλέγει ανάμεσα στους τρεις υποψηφίους που έχουν Τα περισσότερα προσόντα.

Σε δημοσίευμά της η Κυπριακή Εφημερίδα *«Φιλελεύθερος»* (2/12/22) επικαλείται πληροφορίες από Συνοδικό Ιεράρχη,ο οποίος αναφέρει ότι *«αμέσως μετά τις αρχιεπισκοπικές εκλογές θα ανοίγει εκ νέου το θέμα της εκλογής επισκόπων, μητροπολιτών ή αρχιεπισκόπου με την αναθεώρηση του Καταστατικού Χάρτη»* ώστε να λαμβάνεται περισσότερο υπόψη η βούληση του λαού, όπως αυτή εκδηλώνεται διά της ψήφου του στις εκλογές, .

Σημειώνεται ότι με την ανάληψη των καθηκόντων του, ο **μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος,** έθεσε ως βασικό στόχο την καλύτερη λειτουργία της **Εκκλησίας της Κύπρου**. Η αρχή έγινε με τον εκσυγχρονισμό του **Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Κύπρου**. Αναφορικά με την αλλαγή στον τρόπο εκλογής του Αρχιεπισκόπου και των Μητροπολιτών, το θέμα αυτό απασχόλησε ιδιαίτερα την Ιερά Σύνοδο το 2010 η οποία είχε αλλεπάλληλες ολοήμερες συνεδριάσεις. Και αυτό λόγω της ιδιαιτερότητας του τρόπου εκλογής που ακολουθείτο στην Εκκλησία της Κύπρου, αλλά και του κλίματος που είχε διαμορφωθεί κατά τη διάρκεια της μακράς προεκλογικής περιόδου της προτελευταίας αρχιεπισκοπικής εκλογής που είχε οδηγήσει στην εκλογή του Χρυστοστόμου Β’.

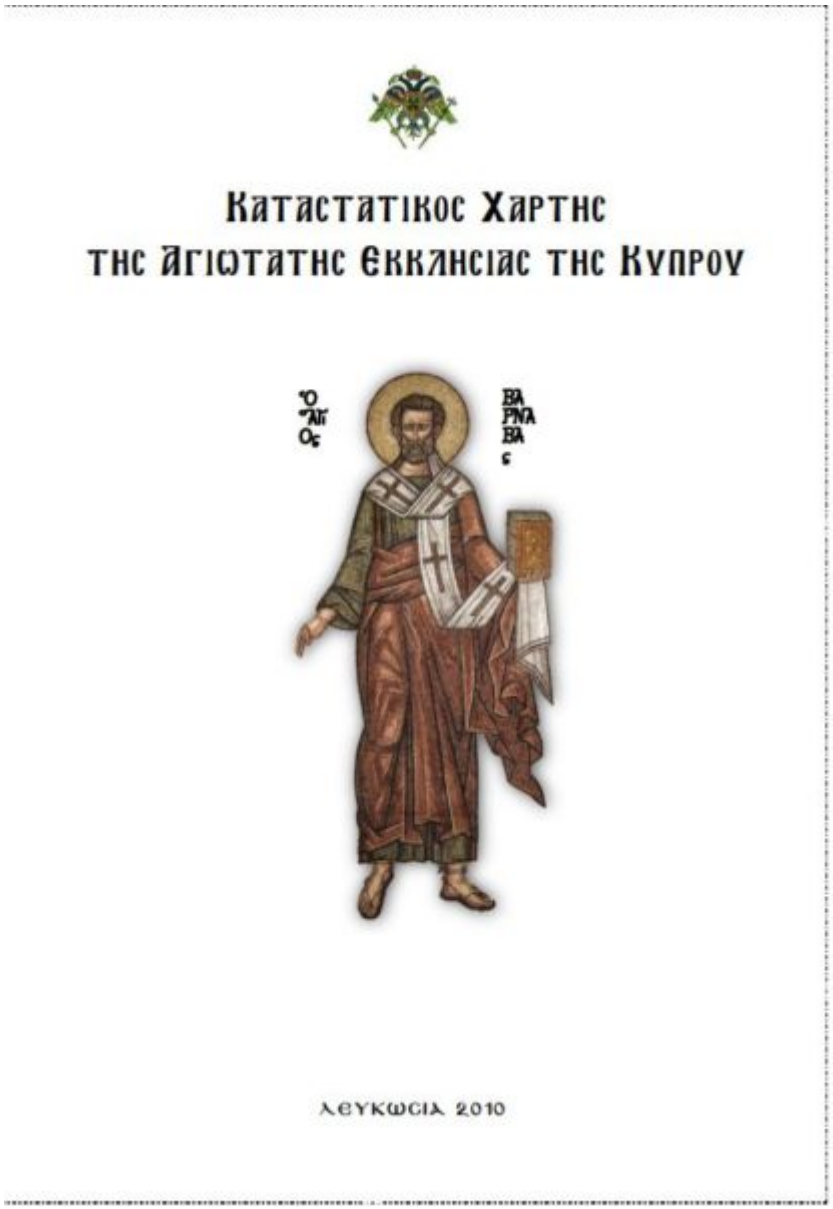

Η Ιερά Σύνοδος στον **Καταστατικό Χάρτη** του 2010 εισήγαγε τον νέο τρόπο εκλογής των Επισκόπων: Ο λαός να ψηφίζει οποιοδήποτε κληρικό έχει τα απαιτούμενα προσόντα και η Ιερά Σύνοδος να επιλέγει ανάμεσα στους τρεις υποψηφίους που θα πάρουν τις περισσότερες ψήφους. *«Έτσι και ο λαός δεν θα παραγκωνίζεται, αλλά και η εκλογή θα γίνεται σύμφωνα με τους Ιερούς Κανόνες»,* είχε πει ο Μακαριστός Αρχιεπίσιοπος Κύπρου Χρυσόστομος Β' κάνοντας αναδρομή στον τρόπο εκλογής επισκόπων.

«Στην προ των Οικουμενικών Συνόδων περίοδο το δικαίωμα της εκλογής του Επισκόπου είχαν αυστηρών οι Επίσκοποι. Ο λαός αναφερόταν μόνο στα προσόντα που είχε ο άξιος για το αξίωμα ή αποδεχόταν τον υπό των Επισκόπων εκλεγόμενο», είχε πει ο Μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Κύπρου υπογραμμίζοντας:

«..Στην Κύπρο τόσο ο Καταστατικός Χάρτης του 1914 όσο του 1980 διελάμβαναν τη συμμετοχή του λαού στην εκλογή Ειδικών Αντιπροσώπων στην αρχή και Γενικών αργότερα οι οποίοι μαζί με αριθμό οφφικιάλων και τα μέλη της Ιεράς

Συνόδου εξέλεγαν τον Επίσκοπο, Αρχιεπίσκοπο ή Μητροπολίτη. Ο ρόλος της Ιεράς Συνόδου στην περίπτωση αυτή είναι υποβαθμισμένος και η εκτροπή από τα παραδεδομένα έκδηλη. Μπορούσε να εκλεγεί Μητροπολίτης ή Αρχιεπίσκοπος κάποιος ο οποίος να μην είχε λάβει έστω μια επισκοπική ψήφο. Η εκ των υστέρων άρνηση της Ιεράς Συνόδου να επικυρώσει μια εκλογή δεν είναι εύκολη υπόθεση. Επιθυμούσα να υπερβεί την πιο πάνω δυσκολία που προέρχεται από αθέτηση Ιερών Κανόνων αλλά και έχουσα υπόψη τις έριδες που αναπτύσσονται ανάμεσα στο λαό και τις προσπάθειες που καταβάλλονται για επηρεασμό των εκλεγομένων Αντιπροσώπων η Ιερά Σύνοδος στο νέο Καταστατικό Χάρτη εισάγει νέο τρόπο εκλογής των Επισκόπων. Ο λαός να ψηφίζει οποιοδήποτε κληρικό έχει τα απαιτούμενα προσόντα και η Ιερά Σύνοδος να επιλέγει ανάμεσα στους τρεις υποψηφίους που θα πάρουν τις περισσότερες ψήφους. Έτσι και ο λαός δεν θα παραγκωνίζεται και η εκλογή θα γίνεται σύμφωνα με τους Ιερούς Κανόνες".

Ιστορικά στοιχεία από την εκλογή Επισκόπων όπως τα είχε παρουσιάσει το 2010 ο Μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κατά την παρουσίαση του αναθεωρημένου Κατασταστικού Χάρτη της Εκκλησίας της Κύπρου

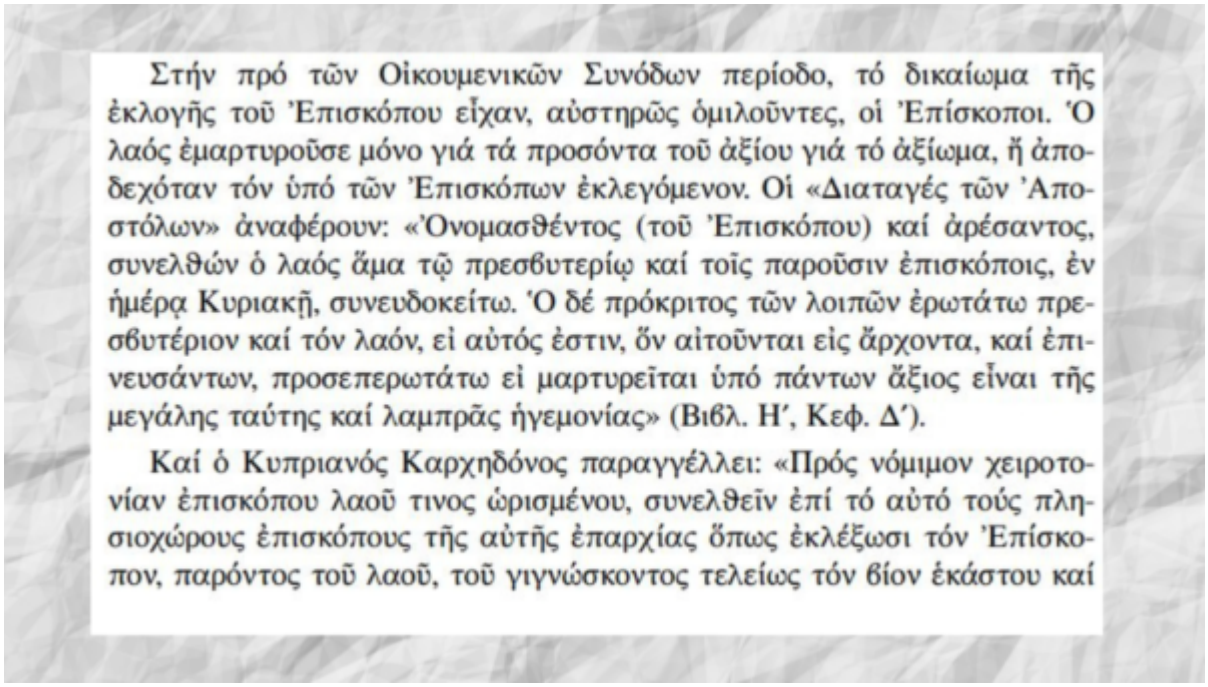

Στήν πρό τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων περίοδο, τό δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἐπισκόπου εἶχαν, αὐστηρῶς ὁμιλοῦντες, οἱ Ἐπίσκοποι. Ὁ λαός ἐμαρτυροῦσε μόνο γιά τά προσόντα τοῦ ἀξίου γιά τό ἀξίωμα, ἤ ἀποδεχόταν τόν ὑπό τῶν Ἐπισκόπων ἐκλεγόμενον. Οἱ «Διαταγές τῶν Ἀποστόλων» ἀναφέρουν: «Ὀνομασθέντος (τοῦ Ἐπισκόπου) καί ἀρέσαντος, συνελθών ὁ λαός ἅμα τῷ πρεσβυτερίῳ καί τοῖς παροῦσιν ἐπισκόποις, ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, συνευδοκείτω. Ὁ δέ πρόκριτος τῶν λοιπῶν ἐρωτάτω πρεσβυτέριον καί τόν λαόν, εἰ αὐτός ἐστιν, ὅν αἰτοῦνται εἰς ἄρχοντα, καί ἐπινευσάντων, προσεπερωτάτω εἰ μαρτυρεῖται ὑπό πάντων ἄξιος εἶναι τῆς μεγάλης ταύτης καί λαμπρᾶς ἡγεμονίας» (Βιβλ. Η΄, Κεφ. Δ΄).

Καί ὁ Κυπριανός Καρχηδόνος παραγγέλλει: «Πρός νόμιμον χειροτονίαν ἐπισκόπου λαοῦ τινος ὡρισμένου, συνελθεῖν ἐπί τό αὐτό τούς πλησιοχώρους ἐπισκόπους τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ὅπως ἐκλέξωσι τόν Ἐπίσκοπον, παρόντος τοῦ λαοῦ, τοῦ γιγνώσκοντος τελείως τόν βίον ἑκάστου καί

μαρτυροῦντος περί πασῶν τῶν πράξεων αὐτοῦ» (Ἐπιστ. 68).

Κατά τάς «Διαταγάς τῶν Ἀποστόλων», ἡ μαρτυρία τοῦ λαοῦ ἔπρεπε νά εἶναι «κατ' ἀλήθειαν, ἀλλ' οὐ κατά πρόληψιν». Ἐπειδή, ὅμως, πολλές φορές ὁ λαός ξεπερνοῦσε τά ὅρια, ἀκολούθησαν οἱ Κανόνες Δ΄ τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καί ΙΒ΄ καί ΙΓ΄ τῆς Λαοδικείας, πού καθιέρωσαν ὅτι ἡ ἐκλογή καί ἀποκατάσταση τοῦ Ἐπισκόπου εἶναι δικαίωμα τῶν συνεπισκόπων, χωρίς τή συμμετοχή τοῦ λαοῦ. Ἀπό τότε ἐπικράτησε, ὡς κανόνας, στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, οἱ Ἐπίσκοποι νά ἐκλέγονται ὑπό τῶν Ἐπισκόπων. Τοῦτο ἐπιβεβαίωσε καί ὁ Γ΄ Κανόνας τῆς Ζ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ἐκτός τοῦ πιό πάνω τρόπου ἐκλογῆς καί ἀποκατάστασης Ἐπισκόπου, πού ἀποτελεῖ τό γενικό κανόνα, ὑπῆρξαν καί ἄλλοι δύο τρόποι, ὡς ἐξαίρεση τοῦ γενικοῦ κανόνα, πού ἔγιναν κατά καιρούς δεκτοί ἀπό τήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία:

α) Ὁ ὑπό τοῦ Ἰουστινιανοῦ, διά τῆς 123ης Νεαρᾶς, θεσπισθείς, κατά τόν ὁποῖο ἡ Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων ἔπρεπε νά ἐκλέξει ἕναν ἀπό τρεῖς ὑποψηφίους, τούς ὁποίους «οἱ κληρικοί καί οἱ πρῶτοι τῆς πόλεως» ἐψήφιζαν, «προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων».

β) Ὁ ὑπό τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ εἰσαχθείς, κατά τόν ὁποῖο τό δικαίωμα τῆς πρότασης, ἤ τοῦ διορισμοῦ, τοῦ Ἐπισκόπου ἀνήκει στόν Βασιλέα, ἐνῶ ἡ Σύνοδος ἐγκρίνει, ἤ ἐπικυρώνει.

Οἱ τρεῖς πιό πάνω τρόποι ἐπικράτησαν ἀνά τούς αἰῶνες στήν ἐκλογή Ἐπισκόπων. Καί στούς τρεῖς εἶναι κυρίαρχος ὁ ρόλος τῆς Συνόδου, ἀπό τήν ὁποία πηγάζει καί ἡ ἐξουσία τοῦ Ἐπισκόπου.

Ἀπό τόν 19ο αἰῶνα, ὅμως, μέ τήν ἀνακήρυξη τῶν νέων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἄρχισαν νά παρατηροῦνται παρεκκλίσεις ἀπό τόν πιό πάνω τρόπο ἐκλογῆς. Στήν Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας π.χ., ἡ ἐκλογή τῶν Ἐπισκόπων γινόταν, μέχρι πρόσφατα, ἀπό Συνέλευση, στήν ὁποία, ἐκτός τῶν Ἐπισκόπων, λάμβαναν μέρος Βουλευτές, Γερουσιαστές καί τοπικοί ἄρχοντες. Ἀλλοῦ ἡ συμμετοχή λαϊκῶν περιορίζεται στήν ἐκλογή Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας.